

“Per a Manyà, viure i escriure en català era una opció política, malauradament com passa avui”

ENTREVISTA A

Ramon Rosales, catedràtic de filosofia

La Ràpita A. Mestre

Sacerdot, intel·lectual i catalanista, Joan Baptista Manyà (Gandesa, 1884 - Tortosa, 1976), és una figura clau en el pensament català que va intentar integrar fet, raó i defensa de la llengua i cultura catalanes, en un període força convuls. El catedràtic de filosofia, Ramon Rosales, ha posat una mica més de llum sobre un intel·lectual encara prou desconegut, gràcies a la seua tesi doctoral sobre la biografia intel·lectual de mossèn Manyà, que ha defensat recentment a la Universitat Ramon Llull.

Què el mou a esta profunda immersió en la vida i obra de mossèn Joan Baptista Manyà?

Fa trenta anys, el llavors president de la Fundació Manyà, mossèn Blanch, em va proposar de formar part de l'entitat. En aquells temps deia que sí a tot. De la figura de Manyà només coneixia que era un personatge interessant però incòmode per a tots els bisbes que havia tingut, excepte Ricard Maria Carles, que fou qui el va rehabilitar. El temps va passar i durant la pandèmia vaig decidir posar-m'hi a fons i investigar el seu perfil intel·lectual, que és el que ha donat lloc a la tesi doctoral, resultat de la llavor que va plantar fa anys mossèn Blanch.

És professor de filosofia i diu que quan s'apropa a la figura de Manyà percep un gran desconeixement sobre la filosofia feta en català.

Sempre hi ha hagut un sentiment d'inferioritat respecte a la filosofia feta en català. Fins i tot, en certs àmbits acadèmics hi ha un desconeixement de la història de la filosofia catalana.

Diu que és una figura massa oblidada malgrat que ha contribuït de manera decisiva al pensament català del segle XX. De quin manera?

A Manyà se'l cita sovint anant del context al text. Jo he intentat fer-ho a l'inrevés, partint del text i estudiant les seues connexions en l'àmbit de Catalunya, Espanya i Europa.

Ramon Rosales ha defensat la seua tesi doctoral sobre la biografia intel·lectual de mossèn Manyà.

El seu pensament és original, i el seu oblit pot deure's a no disposar d'un entramat institucional o acadèmic que li donés suport. La seua aportació a la teoria del coneixement i a la teologia, com afirma Gil i Ribas, representen el màxim exponent del pensament cristià a Catalunya, juntament amb Cardó, Maragall i Xiberta.

Manyà va ser un personatge controvertit des de bon començament.

Ell va escriure des de la màxima ortodòxia catòlica, però allò que el fa controvertit és perquè ho fa en català, esta era la seua ceba.

Destaca la seua passió per la veritat, la simplicitat i la llibertat com a valors essencials de la vida humana. Manyà encaixaria amb els valors de l'Església actual?

De l'Església, encara avui, se té una visió molt monolítica, malgrat que conviu amb el pluralisme al seu interior. En temps de la República, Manyà veu que un sector eclesial aposta per la insurrecció i la “catà-

CONTROVERTIT

“Capellà i catalanista, era una combinació que li va generar enemics de totes bandes”

trofe total”, i ell s'adona que si això passa, Catalunya perdrà. Per això és un ferm defensor de la separació entre l'Església i l'Estat, com a eina per a preservar els drets nacionals de Catalunya. Manyà apostava per la convivència de l'Església amb la República, en la línia de Vidal i Barraquer. Ell aspira a què el catolicisme civilitze Catalunya. Defensa que la llibertat i la veritat són els dos pernys del cristianisme, cosa que l'allunya completament de qualsevol índex d'integritat.

Sacerdot, intel·lectual i catalanista. Diu que són els tres pilars del seu esperit. En què se sustenta principalment la seua obra?

Ell se considera, sobretot, sacer-

FILÒSOF INFLUENT

“Manyà és un dels màxims exponents del pensament cristià a la Catalunya del segle XX”

dot. Sempre deia que la fe li va permetre suportar el patiment de la Guerra Civil. Quan els anarquistes el van a buscar a la muntanya els diu: “Si em deteniu com a feixista o com a enemic de l'obrer, en protesto. Ara, si em cercàveu com a capellà, no me n'amago”.

Al Seminari de Tortosa hi viu dos etapes. Com a aprenent i com a mestre. En la primera està a punt de naufragar, en la segona crea escola.

Manyà té una profunda decepció al Seminari, per allò que s'estudia i pels professors. Li encarreguen la gestió de la biblioteca i això l'enamina a una formació autodidacta. Allí descobreix Balmes.

La seua estada a Roma el marca.

Hi ha alguns catalans decisius al Vaticà en aquell moment, com el cardenal Vives i Tutó, alma mater del Col·legi Espanyol a Roma, el promotor del qual fou el tortosí mossèn Sol. Allí troba un ambient molt favorable per a formar-se i descobrir el regionalisme de Torras i Bages. En tornar, amb altres tortosins com Mestre i Noé, posa en marxa la Lliga espiritual de la Mare de Déu de la Cinta, adaptació tortosina de l'equivalent de la Mare de Déu de Montserrat, fundada per Torras i Bages. El català i el catalanisme és el fil conductor d'aquesta estratègia d'intervenció política dels catòlics.

Persisteix en defensar fe i raó per a comprendre la veritat. Pot semblar contradictori.

Chesterton diu que quan un catòlic entra a missa es treu el barret, no pas el cap. Per a Manyà no hi ha contradicció possible. Se va dedicar tota la vida a demostrar la raonabilitat de les veritats de la fe. “Qui no creu és perquè no vol, deia, no per-